

ادامه از صفحه ۵

سرمایه‌گذاری بخش خصوصی راهکار توسعه اقتصاد ایران

هرچند رئیس‌جمهور روحانی در آخرین اظهارنظر خود بر این نکته تأکید کرد که برای رسیدن به رونق اقتصادی باید تسهیلات لازم را فراهم کرد و شرایط کسب و کار را بهبود بخشید تا بتوان انواع سرمایه‌های داخلی و خارجی را جذب کرد. درحال‌حاضر انتظار از حضور بخش خصوصی در اقتصاد کشور رو به فزونی گذارده است. برخلاف سده‌ده پیش که گفت‌وگو برای حضور بخش خصوصی شاید جرم محسوب می‌شد و به‌نوعی در محفل روشنفکران و کارگزاران اقتصادی کشوری جرتی نبود تا از سرمایه‌داری و بخش خصوصی دفاعی صورت گیرد. امروزه، اگر کسی برخلاف آن صحبت کند، متهم می‌شود. امروزه سیاست‌گذاران برای حضور بخش خصوصی در اقتصاد با عزمی جزم به‌دنبال تحقق این تحول زمانه هستند که به فرد و اقتصاد خصوصی توجه بیشتری صورت گیرد و رقابت فردی از مخیله آدام اسمیت و جان مینارد کینز پدربهای دوگانه اقتصاد مدرن به عینیت باور عمومی برسد. در ایران نیز حضور بخش خصوصی و برنامه‌ریزی بر محور آن اقدامی بسیارارزنده و نویدبخش تحول اقتصادی در تعامل با عرصه بین‌المللی در حال انجام است. گرچه حضور بخش خصوصی در اقتصاد ایران هم‌را با نوعی بیماری واسطه‌گری توأم بوده است، همان گونه که اقتصاد دولتی از آغاز بیمار متولد شده است. گفته شده است نسبت اقتصاد دولتی در ایران به ۸۳ درصد می‌رسد و بعضی نیز حضور دولت را در عرصه اقتصاد به ۹۳ درصد هم می‌رسانند و مابقی آن یعنی ۱۷ درصد به بخش خصوصی و تعاونی تعلق دارد. این نسبت در حالی است که در کشورهای مانند آلمان ۹۲ درصد فعالیت‌ها به اقتصاد بخش خصوصی و هشت درصد به اقتصاد بخش دولتی، در مالزی ۸۳ درصد فعالیت‌ها به اقتصاد بخش خصوصی و ۱۷ درصد به اقتصاد بخش دولتی یعنی درست برعکس ایران، در ایالات‌متحده آمریکا ۹۶ درصد فعالیت‌ها به اقتصاد بخش خصوصی و صرفا چهار درصد به اقتصاد بخش دولتی تعلق دارد. مقایسه این نسبت‌ها در حالی است که در اقتصاد اتحاد شوروی سابق ۹۶ درصد فعالیت‌های اقتصادی به دولت تعلق داشت و حدود چهار درصد فعالیت‌های اقتصادی به بخش تعاونی و خصوصی واگذار شده بود. این نسبت‌ها همگی نشان می‌دهد که اقتصاد ایران به دلایل گوناگونی در سطره دولت قرار داشته و همواره در اکثر موارد در مدیریت، هدایت و اجرای عملیات اقتصادی نقش اساسی را ایفا می‌کرده است و مدیران دولتی بوده‌اند که متولی اداره بخش خصوصی بوده‌اند. درست مثل آنکه مردان از جایگاه زنان در جامعه دفاع کنند. مقایسه نسبت ۸۳ به ۱۷ درصد گویای خیلی از واقعیت‌ها برای شناخت توان بخش خصوصی در کشور است و به‌واقع نشان از ناتوانایی بخش خصوصی دارد، بخش خصوصی که شاید دولتیان اقتصاد که سال‌ها مدیر دولتی بوده‌اند زیاد برخلاف ظاهر رفتار خود، راغب به فعال‌شدن آن نباشند. بعد از گذشت چند سال از اجرای سیاست‌های اصل۴۴ قانون اساسی هنوز به بند الف آن یعنی بازکردن عرصه برای فعالیت بخش خصوصی و تعاونی بی‌توجهی می‌شود تا جایی که نتوانسته‌اند آن نشاط و اشتیاق لازم را برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ایجاد کنند یعنی شرکت‌های خصوصی پیام‌های اطمینان‌بخشی از فضای کسب و کار برای تولید دریافت نکرده‌اند. این نشان می‌دهد دولت هنوز به‌عنوان بزرگ‌ترین بازیگر در صحنه اقتصاد حضور دارد. در اینکه کارها باید به بخش خصوصی واگذار شود هیچ تردیدی وجود ندارد تا جایی که الزاما پس از تأیید رژیم تجاری ایران در هبات دولت برای ارائه به سازمان تجارت جهانی (WTO) اقتصاد ایران به سمت اقتصاد خصوصی یعنی واگذاری اقتصاد به مردم خواهد رفت و زمینه‌های این حرکت با ابلاغ سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی به‌درستی آماده شده است. ولی این نکته قابل‌ذکر است که به‌لحاظ سابقه تاریخی، باید بیش‌ازپیش این توان و هویت را برای بخش خصوصی کشور فراهم کرد و با برگزاری همایش‌هایی، هویت و باور بخش خصوصی را باوجود سابقه منفی تاریخی آن بازنمایند تا مردم بیش‌ازپیش به این باور مهم برسند که متولی اقتصاد ملی بخش خصوصی و مردم‌اند و دولت باید صرفا نقش هدایتی، نظارتی و حاکمیتی داشته باشد.

✽ استاد دانشگاه و کارشناس اقتصادی

خبر

احتمال تولید یک خودرو ارزان قیمت در ایران

✽ ایستنا: مدیرعامل گروه صنعتی ایران خودرو از احتمال تولید یک خودرو ارزان قیمت جدید خبر داد. هاشم یازارک در مراسم امضای تفاهم‌نامه ساخت خودروهای هیبریدی و الکتریکی بین ایران خودرو و دانشگاه‌های صنعتی شریف و امیرکبیر، در رابطه با مذاکره صورت‌گرفته بین این شرکت با رنو، اظهار کرد: با شرکت رنو در زمینه تولید خودروهای کپچر و کلیو* مذاکره کردیم، البته احتمالا با این شرکت در زمینه تولید خودرو بسیار ارزان قیمت EN3، که اخیرا رنو در هند عرضه کرده است، همکاری خواهیم کرد.

علی فراستی*
afarasatti@yahoo.com

مشکل خشک‌سالی و کمبود آب در کشور چندوجهی است و بنا بر دلایل گوناگون، به این نقطه رسیده‌ایم. برخی از دلایل طبیعی و برخی ناشی از رفتار انسان‌ها هستند. به همین دلیل تلاش برای حل این بحران نیازمند راه‌حل‌های چندوجهی است یعنی تنها به یک یا چند راه‌حل ساده و فوری نمی‌توان اکتفا کرد. آنچه توجه کارشناسان دولتی و همچنین کارشناسان مستقل را به خود مشغول داشته، بیشتر راه‌حل‌های فنی هستند که نیازمند مدیریت میدانی است. برخی از این راه‌حل‌ها باید به‌طور اورژانس در سراسر کشور اجرا شده یا در دستور اجرا قرار گیرند همچون تغییر شیوه آبیاری در کشاورزی به شیوه آبیاری قطره‌ای یا تحت فشار، تغییر الگوی کشت و هدایت کشاورزان به سمت کشت گونه‌های کم‌مصرف آبی، نمک‌زدایی از آب دریا‌های آزاد و انتقال آن به نواحی کم‌آب، تغییر شیوه ذخیره آب، گسترش و تکمیل شبکه‌های فاضلاب در تمامی شهرها و روستاها، تصفیه پساب و چرخش آب بازیافتی به شبکه آب‌رسانی یا تزریق آن به بسترهای زیرزمینی، بازسازی شبکه‌های فرسوده لوله‌کشی آب آشامیدنی، متوقف‌کردن اعطای مجوز حفر چاه در تمام کشور، بستن چاه‌های غیرمجاز حتی به قیمت کاهش تولیدات کشاورزی، کنترل‌کردن چاه‌های آب مجاز، تجدیدنظر در سیاست سدسازی، گسترش آبخیزداری برای تقویت ذخایر زیرزمینی، ترویج کشت گلخانه‌ای و امثالهم. فناوری این راه‌حل‌ها کاملا شناخته‌شده هستند ولی اجرای آنها نیاز به همکاری نزدیک بین وزارتخانه‌ها و ادارات متعدد و همچنین مشارکت فعال شهروندان دارد. اما مشکل بزرگ‌تر، بازنگری در ساختار مدیریت و حکمرانی آب است. برای تشریح بهتر مسئله، اجازه می‌خواهم مثالی بزنم: مردم یک سرزمین و ارتش یک کشور در زمان صلح و آرامش، یک نوع کار و زندگی می‌کنند و در زمان جنگ نوع دیگری، قوانین و شیوه مدیریت و حکمرانی منابع آب کشور در بهترین حالت برای زمان صلح با طبیعت یعنی شرایط پرآب و وفور منابع آبی تنظیم شده‌اند و حالا که کشور و جامعه در یک «جنگ تحمیلی» با خشک سالی قرار گرفته، باید به بازنگری ساختارهای مدیریت آب پرداخت و آن را مطابق شرایط موجود و براساس نیازهای جدید تغییر داد. این‌کار بسیار نفس‌گیر و سخت است چون باید نگاه مدیران کلان و حتی نگاه شهروندان، به مقوله آب یا کار آموزشی فشرده از طریق تمامی رسانه‌ها و مؤسسات آموزشی و متولی آب به‌مرور تغییر کند. راه‌حل‌های ساختاری را می‌توان به چنددسته تقسیم کرد: ۱- تمرکززدایی از حکمرانی منابع آب ۲- بازبینی و تغییر قوانین حکمرانی و مدیریت منابع آب توسط مجلس ۳- فراهم‌کردن زمینه مشارکت شهروندان در حکمرانی و مدیریت منابع آب ۴- تشکیل کمیسیون آب در مجلس ۵- تشکیل وزارت منابع آب ۶- تغییر نقش و جایگاه شورای‌عالی آب در ایران مدیریت متمرکز منابع آب از زمان پهلوی اول شروع شد و به‌مرور این شیوه مدیریت متمرکز تا به‌امروز شدت یافته است؛ به‌طوری‌که نقش شهروندان در حکمرانی و مدیریت آب تنها به صرفه‌جویی خلاصه شده است. با این شیوه دولت متولی تأمین‌کننده، توزیع‌کننده، تصفیه کننده و قیمت‌گذار آب و منابع آب شده است و جامعه نیز خود را در این امر دخیل و شریک نمی‌داند. جامعه (اعم از شهروندان در این موضوع آب و کشاورزان) دولت را مقصر خشک‌سالی می‌داند و منتظر است دولت نیز مشکل را حل کند. **مشارکت شهروندان در شوراها محلی آب** تا قبل از دوران پهلوی اول مدیریت و حکمرانی منابع آب به‌صورت محلی و منطقه‌ای انجام می‌شد و صاحبان زمین، میراب‌ها، کدخداها و ریش‌سفیدان مشترکا برای تأمین و توزیع منابع آب در تعیین قیمت تمام‌شده تصمیم می‌گرفتند. البته جوامع امروزی بسیارمتفاوت از ۸۰، ۷۰ سال پیش هستند ولی پس از این دوران و مدرنیزه‌کردن نظام مدیریت آب، الان ضروری است به تمرکززدایی از این صنعت پرداخته شود. پس از اداره شهرها و روستاها، مدیریت آب مشکل‌ترین و پیچیده‌ترین معضلی است که جامعه کنونی با آن روبه‌رو شده و الان زمان آن رسیده است دولت این امر مهم را با تدوین قوانین و پیش‌بینی ساختارهای مناسب به صاحبان این سرزمین محول کند. در بسیاری از ممالک پیشرفته و ازجمله در آمریکا (که بنده از نزدیک شاهد آن هستم) نقش دولت فدرال یا دولت ایالتی صرفا محدود به سیاست‌گذاری کلان آب و تأمین آب در سطح کلان و تأمین نیازمند رقابتی مرتبط با آب است. ادارات محلی آب مستقل هستند و با مدیریت محلی اداره می‌شوند و این ادارات مسئول سیاست‌گذاری تأمین؛ مهندسی منابع، تصفیه آب و پساب، توزیع و قیمت‌گذاری آب در حوزه فعالیت خود هستند. ادارات آب دو شکل اداری دارند: روبه‌رو شده و الان زمان آن رسیده است دولت این امر مهم را با تدوین قوانین و پیش‌بینی ساختارهای مناسب به صاحبان این سرزمین محول کند.

✽

اقتصاد

عکس: محمد صفیپور

مدیریت آب در ایران یک کاسه شود

هرج و مرج آبی در مجلس

زمانش رسیده حکمرانی و مدیریت آب به شورا‌های منتخب مردم سپرده شود

تعدادی از ساکنان یک منطقه. در هر دو حالت بالای سر همه مؤسسات آب و فاضلاب یک شورا است که به عموما مشکل از پنج یا هفت یا ۹ نفر از ساکنان همان منطقه‌ای است که در حوزه جغرافیایی خدمات‌دهی همان اداره است. اعضای شورای آب و فاضلاب آن مناطق با رای مخفی و مستقیم مردم ساکن در همان منطقه برای یک دوره چهارساله انتخاب می‌شوند. اهمیت انتخابات شورای آب و فاضلاب کمتر از اهمیت انتخابات برای شورای شهر نیست. اعضای این شوراها سیاست‌گذار و حکمران منابع و مدیریت آب منطقه خود هستند و به رای‌دهندگان خود پاسخ‌گو. معمولا این افراد حقوقی دریافت نمی‌کنند و به‌طور داوطلبانه وارد کارزار انتخاباتی می‌شوند ولی برای ساعاتی که در جلسات علنی شورای آب شرکت می‌کنند براساس نرخ رایج برای یک متخصص حق‌الزحمه دریافت می‌کنند. آنها مدیر اداره آب و فاضلاب حوزه خود را تعیین می‌کنند و مدیر به این شورا پاسخ‌گوست. مدیر اداره سربست اداره مربوطه است و به‌طور روزمره آن مؤسسه را اداره می‌کند. این شورا بنا بر پیشنهاد مدیران و کارمندان قیمت خدمات آب و فاضلاب را مشخص می‌کند؛ برای توسعه خدمات برنامه‌ریزی درازمدت انجام می‌دهند؛ نحوه تعامل با دیگر مؤسسات آبی که در مجاورت حوزه آنهاست را تعیین می‌کنند؛ در مدیریت کلان آب ایالت یا استان حق رای و نظر دارند. به‌طور خلاصه این شوراها حکمران منابع آب حوزه خود هستند ولی از قوانین مشخص آب‌رسانی و کیفیت آب که توسط دولت مرکزی تعیین می‌شود پیروی می‌کنند. **سردرگمی در حکمرانی منابع آب** در حال حاضر سه کمیسیون مختلف در مجلس هریک بخشی از مسئولیت آب کشور را برعهده دارند: کمیسیون کشاورزی؛ آب و منابع طبیعی به نیازهای آب کشاورزی و توسعه کشاورزی توجه دارد؛ کمیسیون عمران به ساخت شبکه‌ها و سیستم‌های تولید، تصفیه، ذخیره و توزیع آب می‌پردازد و کمیسیون انرژی به موضوع آب برای تولید برق می‌اندیشد. به موازات این کمیسیون‌ها وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، مسکن و عمران و نیروپاسخ‌گوی هریک از این کمیسیون‌ها است و گاه وزیر نیرو از این کمیسیون به آن کمیسیون می‌رود و با همان سؤالات ولی از زاویه منافع و وظایف آن کمیسیون پاسخ می‌دهد. در مجموع نوعی هرج‌ومرج و سردرگمی در موضوع آب در مجلس وجود دارد و این سردرگمی و نداشتن سیاست واحد خود را در جامعه نشان می‌دهد. موضوع آب آن‌قدر حیاتی است که نیازمند تشکیل یک کمیسیون مستقل و یک وزارتخانه مستقل به همین نام است. کلیه فعالیت‌ها و اموری که به‌نحو یا کالایی به نام «آب» سروکار پیدا می‌کند باید سرجمع و یک‌کاسه شود. بیش از این نمی‌توان سیاست خودکفایی در کشاورزی را ترویج کرد بدون اینکه به تبعات زیست‌محیطی آن توجه شود. نمی‌توان به توسعه صنایع آب‌بر در مناطق خشک و کم‌آب ادامه داد و سپس وزارت نیرو را مجبور کرد آب آن صنایع را فراهم کند. نمی‌توان به توسعه شهرها و شهرکا بدون توجه به منابع آبی پرداخت. متأسفانه نبود هماهنگی در رأس منجر به هرج‌ومرج و ریخت‌پاش شده است. ما در دوران خاصی به‌سر می‌بریم که با دوران وفور یا بی‌توجهی به منابع و ذخایر آب بسیارمتفاوت است. در طول ۸۰، ۷۰ سال گذشته قوانین و مقرراتی برای حکمرانی و مدیریت آب تصویب شده که الان منجر به این فاجعه شده است. دولت و مجلس نیازمند بازنگری در همه قوانینی هستند که به هر شکل به موضوع آب مربوط می‌شود؛ اعم از کشاورزی، توسعه صنایع، توسعه شهری، آمایش سرزمین، افزایش یا کاهش جمعیت و امثالهم. برخی قوانین در سال‌های پس از انقلاب ناشی از هیجانات و احساسات آن دوران صرفا متوجه خودکفایی در کشاورزی بود و اصلا به این موضوع فکر نمی‌شد که این خودکفایی

نتیجه فاجعه‌آمیزی داشته است. تداوم این شیوه به‌معنی تداوم فاجعه است.

ضرورت بازنگری در ساختار مدیریت آب کشور

درحال‌حاضر کمیسیونی به‌نام شورای‌عالی آب متشکل از وزرای نیرو، جهاد کشاورزی، صنایع و معادن، کشور و امور اقتصادی به ریاست رئیس‌جمهور یا معاون وی برای «تدوین راهبرهای ملی توسعه منابع آب و اتخاذ تدابیر لازم برای لحاظ‌کردن ظرفیت‌ها و محدودیت‌های منابع آب» تشکیل جلسه می‌دهد و تصمیماتی اتخاذ می‌کند. این شورا ۱۲ شرح وظیفه دارد که همگی در روی کاغذ زیبا و جذاب هستند ولی در عمل نتیجه نقش این شورای‌عالی آن چیزی است که هم‌اکنون شاهدش هستیم. تا به امروز ۱۳ جلسه شورای‌عالی آب تشکیل شده و تصمیماتی اتخاذ کرده ولی نتیجه عملی نامحسوسی داشته است و هر روز بحران کمبود آب شدیدتر می‌شود.

اساسا واژه «عالی» در کنار نام این شورا باید ناظر بر این باشد که این شورا برابند تصمیمات و نظرات شورا‌های آب در سراسر کشور است نه اینکه همان چند وزیری که در جلسات هیات دولت شرکت کرده‌اند مجددا دور هم جمع شوند و همان تصمیمات را به شکل دیگری بیان و تصویب کنند. جدای از عوامل طبیعی و روند گرایش کره زمین؛ خشک‌سالی کنونی کشور ناشی از سوءمدیریت منابع آب، نبودنظارت و مشارکت شهروندان در این موضوع حیاتی و فساد و هرج‌ومرج در نظام اداری کشور است. حتی بنا به‌گفته نماینده بهبهان و آغاچاری در مجلس؛ راه‌حل‌های کوتاه‌مدت کنونی از جمله طرح‌های انتقال آب از یک حوزه به حوزه دیگر و طرح‌های نمک‌زدایی از آب دریا‌های آزاد هم «تابع سیاسی بازی و لابی‌گری» است. آنچه در چرخه سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در زمینه آب فراموش شده نقش کشاورزان، شهروندان و مصرف‌کنندگان آب است. به‌نظر بنده باید نمایندگان کشاورزان (که ۹۲ درصد آب کشور را مصرف می‌کنند)؛ نمایندگان ساکنان شهرها و روستاها (که شش درصد آب کشور را مصرف می‌کنند) و نمایندگان صنایع و معادن (که دو درصد آب را مصرف می‌کنند) در هر منطقه یا آبخیز دور هم جمع شوند و با توجه به ذخایر و منابع موجود آب نسبت به چگونگی استفاده از این منابع تصمیم بگیرند. تشکیل شورا‌های محلی آب و فاضلاب گامی در جهت کاهش نقش دولت و سپردن امور به دست شهروندان است. اقتصاد آب و قیمت‌گذاری آب هم باید براساس عرضه و تقاضا و وفور یا کمبود آب در همان منطقه تعیین شود. در این راستا «شورای‌عالی آب» باید برابند نظرات و تصمیمات این شورا‌های شهروندی در سراسر کشور باشد.

✽ **عضو هیات علمی دانشگاه ایالتی کالیفرنیا**

گذر

آخرین وضعیت پرونده اختلاس ۳۰۰۰ میلیاردی

✽ **ایرنا:** قاضی پرونده اختلاس سه هزار میلیاردی گفت: این پرونده در حال اجرا و اموال برای رد دیون به بانک‌ها در حال واگذاری است. قاضی ناصر سراج» در حاشیه مراسم بزرگداشت نخستین سالگرد ارتحال آیت‌الله محمدی‌گیلانی در جمع خبرنگاران در خصوص آخرین وضعیت پرونده اختلاس سه هزار میلیاردی، افزود: اموال گرفته‌شده را دارند به دولت می‌دهند و قسمت رد دیون به بانک‌ها را نیز در حال واگذاری هستند.

آخرین جزئیات پرونده اختلاس سهام عدالت کرمان

✽ **تسنیم:** رئیس کل دادگستری استان کرمان گفت: مطابق قانون برخورد‌های لازم را در برابر مفسدین پرونده اختلاس سهام عدالت انجام می‌دهیم. پیدالله موحد درباره اختلاس سه میلیاردی و برداشت غیرقانونی اموال شرکت سهامی عدالت در استان کرمان، اظهار کرد: با هدف اجرای منویات مقام‌معظم‌هریری و رئیس قوه قضائیه مبنی بر مبارزه با فساد اداری و اختلاس، ۱۳ نفر از متهمان این پرونده به اتهام دخل‌وتصرف در اموال و وجوه شرکت سهامی عدالت، تحت تعقیب قضائی قرار گرفتند. رئیس کل دادگستری استان کرمان تأکید کرد: در حال حاضر طرح تحقیق و تفحص برای دستگیری اختلاس‌گران و مجازات افراد متخلف با جدیت از سوی مسئولان قضائی پیگیری می‌شود تا تبعات و هزینه‌های احتمالی این تخلف بر جامعه و افکار عمومی مردم کاهش پیدا کند. وی اشاره کرد: این متخلفان از سال ۸۹ تا اوایل سال ۹۲ اقدام به برداشت‌های غیرقانونی اموال مربوط به سهام عدالت کرده‌اند و تاکنون دو نفر از متهمان، دستگیر و روانه زندان شده‌اند. موحد اذعان کرد: این پرونده در حال کارشناسی است و دستگاه قضائی استان با اختلاس‌کنندگان بدون اغماض و با قاطعیت در مقابل این مفسدین اقتصادی ایستاده است. وی با بیان اینکه مفساد اقتصادی مانعی جدی پیش‌روی توسعه کشور است، عنوان کرد: دستگیری افراد متخلف از مطالبات جدی مقام‌معظم‌هربری و همه مردم است و مسئولان قضائی سخت‌گیری کاملی در جهت شناسایی این افراد به‌کار گرفته‌اند.

باسلام

کترینگ یاسین

زیر نظر سر آشپز بین المللی

محمدرضا یحیائی

۰۹۱۲ ۱۸ ۹۹ ۳۰۱

۲۶۳۲۶۷۱۸

۲۶۳۲۶۷۰۲